"పాలబుగ్గల సిన్నవాడా....! పసులగాసే పిల్లగాడా....!"

"ఓ పాలబుగ్గల పిల్లవాడా......! పసులగాసే చిన్నవాడా.......! నువ్వు పాలు మరిసీ ఎన్నాల్లయ్యిందో!" గీ పాట ఎప్పుడన్న విన్నా, నాకు యాదికచ్చినా కండ్లముంగట గా కొండ మల్లయ్య మెదుల్తడు. లాత కాల్జెయ్యితోని బొక్కగూడ ముదురని పసిపొల్లగాడు కొండమల్లయ్య ఆరిందోలే[46] పన్జేసుడు యాదికత్తె నా మనుసంతెట్లనో అయితది. పాలు మరిసీ మరువని ఆరేండ్లప్పటి వయసునుంచే కొండ మల్లయ్య పాలేరుంటుండు. అంతకుముందెవ్వలకెవ్వలకో ఉండి అటెనుక మాకు పాలేరున్నడు. మాకు పాలేరుండెవారకు ఆ పిల్లగానికి పద్నాలుగేండ్లే. వయిలు సంకలవెట్టుకోని ఆడుకుంట, పాడుకుంట బడికి పోవల్సినోడు పాలేరుండి అరువకట్టం జేత్తంటె నా మనుసంతెట్లనో అయ్యేటిది.

ముసిముసి మబ్బుల్నే లేసివచ్చుడు.........పెండకల్లు తీసుడు.......కొట్టమూడ్సుడు......పెండదెచ్చి అలుకుసల్లుటానికింట్లిచ్చుడు......ఇంట్లేమన్న పన్జెప్పుతె సేసుడు........కట్టెలు గిట్ట కొట్టుడు....అటెనుక నాగలి గట్టుకోని దున్నపోవుడు. పొలం దగ్గెరుంటెనేమొ పగటీలచ్చి[47] అన్నం తినిపోయెటోడు. లేకుంటె అక్కడికే సద్ది గొంటపొయ్యేటోల్లు. సాయంత్రం నాగలిడిసి నాత్తిరిదాక ఎడ్లమేపుకోని ఇంటికచ్చెటోడు. ఎడ్లగట్టేసి సేతులన్ని గుంజ.ంగ అరిగడ్డి గుంజి మ్యాతేసి ఏనాత్తిరికో ఇంటికి పొయ్యేటోడు. కల్లాలు లేసే కాలముల్నయితె నాత్తిరిగూడ కల్లంకాన్నే పండెటోడు.

పసిపొల్లగాడు కొండమల్లయ్య సేసేటి పని సూత్తంటె నా పానమంత యిసి పొయ్యేటిది. గా ముత్తెమంత బూవసతి లేకుంటె, నన్ను బడికి తోలియ్యకుంటె నేంగూడ గట్లనే న్జెయ్యవల్సచ్చేదనుకుంటె నా కండ్లపొంటి నీల్లు గారినంత పనయితది. కొండమల్లయ్య జబ్బకు సంచేసుకోని బడికిపొయ్యే పొరగాండ్లనట్లనే నిల్సుండి సూసుడు నేనెన్నోసార్ల జూసిన. నా తీరగ సదువుకోవల్సినోడు గట్ల కష్టపడుడు నాకు బలే కట్టమనిపిచ్చేది. అప్పుడప్పుడు మా కొట్టంకాడ,

ఇంటికాడ మేమిద్దరం మాట్లాడుకునెటోల్లం.

"నువ్వు బడికెందుకు పోలేద"నడిగినోపారి.

"నేం జదువుకుంటె ఇంట్లెల్లుతాదె? నాయిన్న పాలేరుంటండు. అవ్వ కైకిల్జేత్తది. చిన్నప్పుడు నాకు బడికి పోవన్నని మా ఉండెగని నాయిన్న సదివియ్యనన్నడు. పటేల్నడుగుతె ఏం సదువులన్నడట'
,

"గా పటేలెందుకు నీ సదువద్దంటడు? గయిననెందుకు కడుగుడు?" అన్న నేను.

"నాయిన్న తను పాలేరుండేటి పటేలు మాట బాగ నమ్ముతడు. అయినె నెవ్వలేమన్నా కోపానికత్తడు. అవ్వ నన్ను సదివిద్దామంటె నాయిన్న పటేలునడిగి సదివిత్తనన్నడట. పటేల్నడుగుతె పటేలన్నడట. సదువంటె మాటలార! సదువుకున్న పిల్లగండ్లకు మంచిమంచి బట్టలు గావన్నాయె. వయిలు గావన్నాయె. గివ్వన్నీటికి నీ దగ్గెర పైసలేడున్నయి? పొరడా రెండెండ్లోడయిండు. గీన్ని నా ఎడ్లు గాపటానికుంచితివాంటె నెలకిరుస మక్కలిత్త. వేన్నీల్లకు సన్నీల్లోలె నీకింత అక్కెరకత్తడాడు. అన్ని పురాగ సదివిచ్చుడు నీనుంచి గాదు. ఇంతంత సదివిచ్చి బందుజేత్తివాంటె ఆడు మోటుకట్టం జెయ్యడు. ఎటు గాకుంటయితడు. సప్పుడుజేక నాకు గొడ్లగాయుంచు" గీ మాటలిని నాయిన్న నన్ను పటేలు ఎడ్ల కాసుటానికుంచిండు. గట్ల నాలుగేండ్లున్న. అటెనుక పటేలుకు నాగల్దున్నుటానికి పాలేరున్న" అన్నడు కొండమల్లయ్య.

"............పటేలు కటికోడంటరు గద గయినె దగ్గెర బాగనే పనుండెనార?" అన్న నేను.

"అబ్బ గదేమన్న పనాయె మల్లన్న. కొద్ది గంటాల్జెమైతె నీ అవ్వమిండెడు పన్జేత్వాగ్ర. పొద్దెక్కదాక పంటావుర?" అని తిట్టెటోడు. ఎంత పన్జేసినా గని తిట్లు తప్పపోవు. ఎన్నోమట్ల కొట్టిండు. జెరమచ్చి పన్నాగని ఇంటికచ్చి గుంజుక పొయ్యెటోడు. ఇగస్సలే ఎల్లక పనికి వోకపోతె గానాడు తవ్వెడు మక్కలు జీతంల ఆగవట్టుకునెటోడు. గట్ల అరగోస పుచ్చుకున్నడు గా పటేలు" కొండమల్లయ్య మొకం సిన్నవోయింది.

కొద్దిగంతాగి మల్ల సెప్పిండు.

"ఒక్కనాడు నాకు కాలుకు ముల్లు గొట్టింది. కాలాసింది. తెల్లారి నేను పనికి వోనని ఇంట్ల పన్న. అవ్వ పొమ్మని బాగ బుదురకిచ్చింది. పనున్నాల్ల పోకుంటె పటేలచ్చి లొల్లిజేత్తడు ఎట్లనన్న పోబిడ్డా! అని సముదాయించింది. అటీటు సేసెవారకింత పొద్దెక్కింది. సలిబువ్వుంది, నాలుగు బుక్కలు తిని పొమ్మని బువ్వ తినిపత్తందవ్వ. నేను బువ్వ తింటనే ఉన్న. అగ్గురమైన కోపంతోని యమదరుమరాజోలె ఉరికచ్చిండు పటేలు.

6

“లమ్డికొడుక గివ్వారకేం జేత్తన్నవురా?” అని గద్దరాయించిండు. అవ్వ లేసి నిల్సున్నది.

“పటేలా! పొరనికి నిన్న కాలుకు ముల్లు గొట్టి నాత్తిరి జెరమచ్చింది. గీ బువ్వ తినత్తడు. మీరు నడువుండ్రి......” అందవ్వ.

“..........ముండ! పొద్దెక్కదాక రాకుంటె గా పెండకల్లెవ్వడు తియ్యాలె? దొడ్డెవ్వడూడ్వాలె? గొడ్ల నెవ్వలిడిసిపెట్టాలె? లేకిడి గాడ్ది కొడుకుకు ముల్లు గుచ్చుతేనే నొత్తన్నాదె? దొరైపెయిండా నీ కొడుకు?” అని నోటికచ్చినట్టు మోటుమాటలిర్షిండు.

“నేం దోలనంటున్ననా పటేల? [illegible] మీర్మసహించి!” అందవ్వ.

“నాకేమల్ల జవాబు చెప్పుతావసె?” అని [illegible]పైన [illegible]కచ్చిండు పటేలు. నా ముంగటున్న కంచంమీదికెల్లి ఒక్క తన్ను తన్నిండు. [illegible] నేలపాలయింది. నన్ను రొండు తన్ని ఏడుత్తంటె గూడ గొర్రగొర గుంజుకపెయిండు. [illegible] జెప్పన్న[illegible] కొట్టుకుంట తీసుకుపెయిండు. గిట్ల నా సిన్నప్పటికెల్లే ఎన్ని కట్టాలు వడ్డనే మల్లన్న! [illegible] గిట్లాయె. మా తమ్ముణ్ని సదివిత్తన్నం. వాడు మంచిగ సదువుకొని పేరుకత్తయిపాయె......” అని తను పడ్డ అవమానాల గురించి సెప్పిండు కొండమల్లయ్య.

గంత పన్జేసినా ముట్టడని ఇంట్లకు రానివ్వకపోవుడు, మీదికెల్లి బువ్వేసుడు, నీల్లియ్యమంటె కంచుచెంబులిచ్చి దానిమీద సల్లజల్లి ఇంట్లకు కొంచపోవుడు సేసెటోల్లని సెప్పిండు.

మాక్కొన్ని రోజులు పాలేరుడి సాలించుకున్నడు కొండమల్లయ్య. రొండెడ్లు కొనుక్కొని కిరాయిలకు బండి గొట్టుడు, నాగల్దున్నుడు, పొల్లకు బూంబట్టి దున్నుడు సేత్తండు. గిప్పుడు సొరొడయిండు. రొండేండ్లకింద గలుత్తె గిప్పుడు ఊళ్ళె పటేండ్ల దెట్ల సాగుతుందని” అడిగిన.

“ఊల్లెకు గాల్లెవ్వలో అచ్చినంక కొంచెమంత పరుకచ్చిందే! మునుపటితీరగ పటేండ్ల జబర్దస్తేం సాగుతలేదు. అయినా గని మా అసొంటోల్లిండ్లల్ల ఇంకా చిన్న పొల్లగాండ్ల వయిసునుంచిఅరువకట్టం జెయ్యంది కడుపేడ నిండుద్దే” అన్నడు.

కొండమల్లయ్యసొంటి పాలబుగ్గల పసిపొల్లగండ్లు ఇంకా ఎక్కడవడితక్కడ పన్జేసుకుంట కండ్లవడుతనే ఉన్నరు. పాలబుగ్గల పసివాళ్ళను పనిరాక్షసికి బలిచేసే సమాజంమీద అసయ్యం కలుగుతంటది నాకు. గిప్పుడు గిప్పుడు గా పాలబుగ్గల పసోల్లు గూడ తిరుగబడుడు' కనవడ్తంది. వాళ్ళు తమ పరిస్థితికి గల కారణాలూ అడుగుతండ్రు. గది మంచే చేత్తరనిపిత్తంది.

★★★